

Dagtilbuddets navn	Ærtebjerg
Tilsynsførende konsulent	Lone Petræus
Dato tilsynsbesøg	10-10-2017
Dato tilsynssamtale	24-10-2017
Deltager tilsynssamtale	Helle Thorsklint (leder), Ulla Kaasgaard (pædagogisk konsulent), Betina Nørvang (pædagog), Peter Gjedsted (pædagog), Martin Olsen (pædagog). Der er ingen forældre, som havde mulighed for at deltage.
Dato kvalitetssamtale	08-12-2017

Konklusion (*offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside*)

Det kan på baggrund af observationsbesøg, tilsendt materiale og tilsynssamtale konkluderes, at Ærtebjerg er et velfungerende dagtilbud, som overholder gældende lovgivning.

Ved sidste tilsyn blev der gjort opmærksom på, at der ikke var foretaget en evaluering af læreplanerne. Dette har der efterfølgende været fokus på, og der ligger nu en rigtig fin evaluering af læreplansmålene.

Gennemgående er Ærtebjerg et dagtilbud, som arbejder professionelt og med en høj grad af pædagogisk faglighed. Der foregår planlagte pædagogiske aktiviteter gennem det meste af dagen, og børnene tilbydes deltagelse i mange forskellige aktiviteter. Der er fokus på at dele børnene op i mindre grupper for at øge mulighederne for børnenes læring og styrke relations arbejdet.

Der er højt fokus på trivsel og der er fine relationer mellem børn og voksne. Både børn og voksne er meget engagerede i det, der foregår og børnene har en nysgerrighed til det der laves. Personalet forholder sig som udgangspunkt også nysgerrigt til børnenes aktiviteter. Forældresamarbejdet vægtes højt, hvilket også styrker både børn og voksnes trivsel.

Børnenes sproglige udvikling er i fokus ved aktiviteterne. For at understøtte børnenes sproglige udvikling bruges der mange piktogrammer, som kan understøtte det talte sprog. Der gøres desuden meget ud af, at få det skriftlige sprog ind, som en naturlig del af indretningen. Det gøres f.eks. via billeder og eller piktogrammer.

Der arbejdes meget med indretning bl.a. på baggrund af eksisterende viden fra forskning, det er desuden centralt at indretningen understøtter funktionsværkstederne. Der er lagt vægt på at gøre rummene så enkle som muligt, så børnene ikke får for mange indtryk. Indretningen både inde og ude hænger således tæt sammen med pædagogikken.

De funktionsopdelte stuer kræver en del organisering. Det er tydeligt at der er lagt arbejde i, at organiseringen fungerer så optimalt som muligt for både børn og voksne. Trods organiseringen er overgangene fortsat en udfordring, hvilket der løbende arbejdes med at optimere.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
  - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi)-----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
  - o Ugeplan -----
  - o Fora -----
  - o Nyhedsbrev -----
  - o Andet   Madplaner, arrangementer
- d. Trivselsvurderinger (TOPI)-----
- e. Sprog vurderinger-----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
  - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idrætscertificering)-----
  - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
  - o Andet   Klik for at skrive tekst

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

Vi starter kort ud med en opfølgning på sidste tilsyn, hvor vi talte om manglende evaluering af læreplanen. Siden da er der lavet en flot evaluering af læreplanen. De enkelte temaer er grundigt gennemgået og der er taget stilling til, hvordan der skal arbejdes med det enkelte tema fremadrettet.

Vi har en drøftelse af, at det kunne være hensigtsmæssigt med en begrundelse for, hvorfor det kreative værksted i vuggestuen er blevet nedlagt. Det savnes, at man kan læse, hvilke refleksioner der har været omkring det. Det er personale og ledelse helt enig i. Der har netop været nogle rigtig gode overvejelser, som ligger bag. En af overvejelserne var, at der i forvejen indgik mange kreative aktiviteter i de andre værksteder, så derfor gav det ingen mening at bevare det særlige værksted.

1. Pædagogik

Helt overordnet set er det en rigtig god oplevelse ved observationsbesøget, at bevæge sig rundt i begge huse og opleve pædagogikken både ude og inde. Det er tydeligt, at der er lagt meget arbejde i organisering og planlægning af hverdagen for at sikre de mål, som er opstillet.

Der foregår mange forskellige aktiviteter, og det opleves, at hverdagen er meget tro mod det, der beskrives i læreplanen.

Vi taler om formidlingen af hverdagen til forældrene, hvor der er forskellige metoder, der bliver brugt. Ideen er at gøre det så enkelt som muligt. Det er blevet drøftet, hvordan det kan gøres så enkelt som muligt. Der bliver nogle gange brugt "mind map" og andre gange er det en lille historie, som bliver skrevet. Der kan være fordele og ulemper ved begge dele. Resultatet er formentlig, at der også fremadrettet vil blive brugt forskellige modeller.

Vi drøfter frugtcafeen og overgangene til værkstedsaktiviteter. Frugt cafe. Det er genkendeligt, at der nogle gange er en del uro, så det virker ikke helt fremmed. Ved besøget blev det konstateret, at der er en del uro i overgangene om morgenen. Det er der i forvejen opmærksomhed på, og der arbejdes med det. Det er noget, som der snakkes rigtig meget om, også i forhold til de børn, som er i en udsat position. Der er stor villighed til at ændre på praksis. Lige nu har man bare ikke fundet den ideelle løsning.

Vi har en snak om, hvordan de kreative aktiviteter kan bidrage til børnenes læring. Maling er en oplevelse for børnene, og personalet oplever, at børnene bruger den læring, som de får og omsætter det til andre sammenhænge. Det har f.eks. ændret børnenes måde at tegne på og de taler om, hvordan man kan øve sig på ting.

På baggrund af en konkret observation fra besøget drøfter vi legen på legepladsen. Voksne er generelt ikke gode til at lege. Hvordan kan man have en opmærksomhed på at understøtte den spontane leg? Nogle voksne kan have svært ved at se bort fra tingenes funktion. Det kan være svært at få alle til at være med på den præmis, at børnene skal have friere tøjler, når de leger i deres eget univers. Nysgerrige børn kræver at børnene bliver præsenteret for forskellige ting. Generelt er der en holdning om, at det er dejligt at børnene spørger og er nysgerrige.

Vi snakker lidt om, hvornår der er plads til, at der arbejdes mere spontant. Når der er en så fast struktur, vil det være rart der også er plads til den frie leg. Vi taler om, at der er plads til det spontane både om morgenen og eftermiddagen, hvor der er plads til det børnene selv vil. Men der er højt fokus på, at børnene også skal kunne indgå i mere strukturerede aktiviteter.

Vi har en fælles refleksion over, at fantasi er vigtigt og det forsøges også at understøtte det hos børnene. En pædagog fortæller, at det kan være fornuftigt at reflektere over, hvordan man kan understøtte børnenes læring i det frie rum og arbejde mere bevidst med det.

Ved besøget var det meget forskelligt, hvordan selvhjulpenheden blev grebet an på stuerne. Det var der stor undren over, da der er faste aftaler for, hvordan måltiderne afvikles. Der er dog mere selvhjulpenhed til frokost og eftermiddag, da formiddagsmåltidet ikke skal tage så lang tid, da man ønsker at komme i gang på værkstederne.

2. Trivsel

Ved observationsbesøget blev det oplevet, at der er meget nærvær og gode relationer mellem børn og voksne

I vuggestuen opholder de voksne sig meget på gulvet, hvor de fleste børn også opholder sig. Det er en pædagogisk praksis, som er planlagt for at kunne være tæt på børnene. I den sammenhæng har der så været drøftet, hvordan man modtager nye børn, som er meget kede af det. Her er erfaringen, at det giver god mening at sidde ved et bord. Det skaber mere tryghed for børnene, det

bliver mere overskueligt. Når barnet så bliver mere trygt, kan det bedre indgå i dagligdagen og være en del af de aktiviteter, som naturligt foregår på gulvet.

Vi taler om, at når der er brugt energi på en BMV, hvor børnene har besvaret forskellige spørgsmål, så kunne der godt stå flere refleksioner i forhold til børnenes svar. Det pædagogiske arbejde tilrettelægges med afsæt i BM og der er hele tiden fokus på det i planlægningen af både struktur og pædagogik. Så derfor er undersøgelsen nok ikke blevet behandlet med så stor energi. Det blev oplevet som et krav, at der skulle laves en undersøgelse, så forsvinder energien. Vi har en snak om, at det så er bedre at lade være med at lave et børneinterview.

I BMV kom det bl.a. frem, at 67% siger, at de ikke har nogen at lege med? Denne oplevelse har personalet ikke, og de mente også, at disse svar afhang af, hvordan det enkelte barn havde det på dagen, samt måden spørgsmålene er blevet stillet på.

Det kom også frem, at I ikke har et sted til vilde lege. Det er der ikke indendørs, og det er et bevidst valg, at de fysiske rammer ikke kan indeholde vilde lege indendørs. Til gengæld er der rig mulighed for fysiks udfoldelse udenfor på den store legeplads, og det er dette der arbejdes med og indlægges i den pædagogiske praksis.

Baggrunden for at institutionen er indrettet, som den er, handler både om resultater fra forskning og egne erfaringer i det pædagogiske arbejde. Der er et stort ønske at komme til at arbejde mere med indretning i vuggestuen. Det ønskes at lave et samarbejde med Charlotte Ringsmose og Susanne Ringsmose Staffeldt, som har udgivet to bøger om indretning og pædagogik. Det vil dog være afhængig af pris, hvordan det skal udformes. Det bliver spændende at følge med i, hvad der kommer ud af det.

3. Sprog

Ved besøget er det "Sprog" fra læreplanen, som er i fokus. Dagtilbuddet har tilsendt de specifikke læreplansmål, som omhandler sprog og de opsatte mål i forhold til dette.

Ved besøget er sprogarbejdet er meget tydeligt i det fysiske miljø, som det også er beskrevet i læreplanen.

På en stue har en voksen lige haft en drøftelse med et par piger om forskellen på store og små bogstaver. Det gav en refleksion i forhold til, at der også skal fokus på små bogstaver og ikke kun store. Der udvikles således hele tiden på den pædagogiske praksis, når der reflekteres med enten kolleger eller børn.

Stort set alle aktiviteter rummer små elementer til at styrke børnenes sproglige udvikling. Der er plads til samtaler, da alle aktiviteter foregår i mindre grupper. Selv aktiviteten indeholder også f.eks. bogstaver enten i form af piktogrammer på væggen, som der tales om "ugens bogstav" eller helt konkret, hvor der bygges bogstaver i lego efter små laminerede billeder.

4. Indretning

Det er tydeligt ved besøget, at der er gjort mange overvejelser i forhold til indretningen. Det som er beskrevet i læreplanerne og i dagtilbuddets egne beskrivelser, er også det, som ses ved besøget.

Leder og personale fortæller, at netop indretningen af rummene, særligt i børnehaven er noget af det, som der er blevet arbejdet strategisk med de sidste par år, hvor strukturen også er blevet ændret. Der er stor opmærksomhed på, hvad indretningen betyder for det pædagogiske arbejde.

Nu er der et stort ønske om at nytænke vuggestuen i forhold til indretning. En af ideerne for indretningen i vuggestuen er, at skal arbejdes endnu mere med legezoner. Det er der i forvejen, men man ønsker at udvikle mere på det. Det handler bl.a. om at kunne være i flere "niveauer". Der skal fokus på møbler og øvrig indretning.

Legepladsen er helt exceptionel og bruges af børn og voksne. Legepladsen tænkes ind, som et ekstra rum i den pædagogiske planlægning og fungerer om formiddagen som "udeværksted". Det betyder også, at børnene kender legepladsen på flere forskellige måder. Både som et rum, hvor der foregår planlagte pædagogiske aktiviteter, men også et frirum, hvor børnene selv kan eksperimentere og udfolde sig mere frit.

5. Organisering

Der er et rigtig godt forældresamarbejde, som understøttes af både ledelse og personale. Der er en rød tråd gennem alt samarbejde, så det hele tiden er gennemsigtigt, hvad der foregår. Der er et højt informationsniveau, og konsensus mellem det, de forskellige personaler kommunikerer til forældrene. Det giver mange fælles refleksioner og muligheder i forhold til, hvordan man arbejder pædagogisk. Det er de grundlæggende værdier, som er rammen, men der er mulighed for at reagere individuelt og i forhold til, hvad børnegruppen har brug for. Det er vigtigt at være opmærksom på, at når man ser på børnegruppen, at forældre og forskellige professionelle er på forskellige tidspunkter i barnets liv. Den professionelle rolle er vigtig at fastholde. Det gør forældresamarbejdet meget nemmere og mere kvalificeret.

Ved besøget er den valgte organisering meget tydelig, og der er en klar sammenhæng med beskrivelsen i læreplanerne. Det opleves derfor, at den planlægning, som der arbejdes med rent faktisk bliver udført i hverdagen.

Vi drøfter, at der i en af vuggestuegrupperne var en mindre hensigtsmæssig organisering af de voksne i forbindelse med måltidet. Noget af forklaringen på det kan være, at der lige var startet op med nye rutiner i vuggestuen. Den ene voksne var lige kommet tilbage fra ferie, og var derfor ikke afklaret omkring organiseringen. Det kræver tid at indføre nye rutiner, som skal indgå i dagligdagen. Overvejelserne i forhold til ændringen var, at børnene skulle skiftes efter maden frem for inden maden. Det har en betydning for måltidets gennemførelse, at børnene ikke sidder i ren ble og bodystocking, men sidder i deres "tøj". Det gør også formiddagen længere, og det er nemmere at gøre skiftesituationen til en læringssituation, når der ikke er et tidspres med at skulle nå frokosten.

Vi har en drøftelse af, at vuggestuebørnene normalt også deltager i afrydningen af bordet, så det skal der nok lige lidt fokus på igen. Sådan er det nogen gange med arbejdsgange, så skal man lige huske hinanden på, hvordan det er der arbejdes.

Det blev oplevet en lidt uhensigtsmæssigt, da telefonen ringede på en stue. Generelt ringer telefonen ikke så meget efter, at Tabulex bruges til kommunikation med forældrene. Men derfor kan det godt være relevant at have en drøftelse af, hvordan telefonen håndteres under aktiviteter.

Helt bevidst arbejdes der mere med selvhjulpenhed ved måltiderne om eftermiddagen, end om morgenen, det er et aktivt pædagogisk valg. Om formiddagen vil personalet gerne have gang i de forskellige værksteder og det handler også om samarbejdet med køkkenet, hvor de skal have nogle ting færdige. Børnene i cafeen hjælper med forberedelse til frokostmåltidet. Det har derfor en betydning, at de kommer hurtigere i gang.

Fokuspunkter dagtilbud

Tidlig indsat og inddragelse af forældrene

Der er stor opmærksomhed på tidlig indsats og vuggestuen gør et stort arbejde ud af, at spotte de børn, hvor der er brug for en særlig indsats. Når det sammentænkes med TOPI og SOB så gav SOB ikke så meget mening. Forældrebestyrelsen mente ikke organiseringen omkring det var i orden, og ønskede derfor ikke at institutionen deltog. Leder ville gerne have haft nogle få kunne deltage, men det er blevet afvist. Efterfølgende er der andre, som har fået lov til at deltage med færre personaler. Det er vigtigt for leder at pointere at institutionen godt kan løfte opgaven med inddragelse af forældre uden deltagelse i SOB. De selvejendes bestyrelser har generelt været utilfreds med organiseringen omkring SOB, hvor man "affolker" institutionerne, og der kommer "fremmede" ind for at passe børnene.

Inklusionsarbejdet og udfordringen i forhold til få inklusionsmidler. (havde det også oppe på sidste tilsyn).

Børn i udsatte positioner har sværere ved overgange, så de kræver mere voksent nærvær end de fleste andre børn.

Institutionen har store udfordringer med børn i udsatte positioner. Der er en del børn, som har brug for en voksen på mange tidspunkter af dagen. Inklusionspædagoger kan gøre rigtig meget i forhold til kontekst og pædagogik, men nogle gange er det hænder, der mangler. De socioøkonomiske midlers fordeling giver nogle skævvridninger, som kan være svære at håndtere. En far kan sige: Når man bor i et sådant kvarter, får man ikke meget hjælp" Lige nu er det særligt en gruppe af børn, som kræver noget ekstra, og hvor der kan være en bekymring i forhold til det senere skoleliv. Vi har en drøftelse af, at det kunne være hensigtsmæssigt at gentænke hele inklusionstanken. Hvordan griber vi det bedst an, når der både skal tænkes pædagogisk og ressourcer? Inklusionsopgaven er lige nu en udfordring. Der er 30 timer til 120 børn, så det er ikke meget. Inklusionsarbejdet skal drøftes i dagtilbuddet nu, da den nuværende inklusionspædagog har søgt nye udfordringer.

Børn som slår kan også være en reaktion på, at der er noget, som ikke fungerer så optimalt.

Vi har en drøftelse af, hvordan der kunne kigges på en anderledes organisering generelt og aftaler, at ledelsen også tage emnet op til kvalitetssamtalen.

Den tidlige indsats kræver en større grad af fokus på inklusion og ressourcer for at kunne støtte op om børnenes udvikling. Det er særligt tydeligt i vuggestuen, hvor man hele tiden bliver skarpere på, hvordan man kan arbejde med børnene.

Fokuspunkter konsulent

- Hvad er baggrunden for, at I ikke ønsker at deltage i SOB?
- Mad- og måltidspolitik – kunne den indeholde mere om pædagogik? – Vi nående ikke dette punkt.

Opfølgning

Aftaler og eventuelle opfølgende indsatser

Vil det være muligt at kunne sende færre voksne afsted på SOB?

Bilag 1

Dagtilbuddets egen beskrivelse

1. Læreplaner / læringsmiljøer

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

- ... refleksioner?
- ... arbejdet med mål for børnenes læring?
- ... evalueringer?

Arbejdet med læreplanen er organiseret ind i vores værkstedsstruktur/funktionsrum. Overordnet set har vi inddelt året ind i de 6 læreplanstemaer hvilket betyder, at der er særlig fokus på de enkelte læreplanstema i 2 måneder. Generelt arbejder vi med alle læreplanstemaer hele året. F.eks. har vi jo ikke kun bevægelsesværksted de to måneder, hvor dette læreplanstema er i fokus. Vi har bevægelsesværksted hele året, hvor man også arbejder med de øvrige temaer. Hvert værksted fastsætter mål inden for det enkelte læreplanstema eller der er et fælles overordnet mål, som værkstederne så laver undermål på.

Refleksioner indgår som en naturlig del af vores hverdag – også i forhold til læreplanen. Der bliver reflekteret før, under og efter arbejdet med de opstillede mål.

I forbindelse med opstilling af mål, bliver der også taget stilling til dokumentationsmetoder og evaluering. Se eksempel i medfølgende bilag

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem...

- ... i planlagte aktiviteter
- ... i hverdagsaktiviteter

Det er personalet der arbejder med læreplanen og der planlægges i fællesskab, således at alle inddrages i processen. Gennem den daglige dokumentation i form af billeder på Tabulex, samt skriv på tavler sikre vi det aftalte bliver gennemført. Der bliver også taget billede af de forskellige dokumentations tavler og lagt på Tabulex, så forældre der ikke når at læse ved afhentning, kan se det hjemme.

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

I vores målbeskrivelser for læreplanen, ligger der også en beskrivelse af børnemiljøet – det fysiske – det psykiske og det æstetiske børnemiljø.

Derudover arbejder vi overordnet med rummets betydning for leg og læring, hvor børnemiljøet i høj grad er omdrejningspunkt.

I vores arbejde med inklusion er børnemiljøet også i fokus, da afsættet er at se på den kontekst og det miljø barnet befinder sig i bl.a. i forhold til de evt. udfordringer et barn kan have. Vi kan også opleve at f.eks. en gruppe af børn ikke fungerer og her må vi igen se på konteksten og børnekulturen/miljøet – er der ting der skal ændres.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i det pædagogiske arbejde?

Alle former for sprog er en naturlig del af hverdagen. Vi arbejder rigtig meget med at understøtte det talte sprog visuelt i form af billeder, bogstaver og ord. I institutionen er ord, tal og bogstaver synlige som en naturlig del af institutionen.

I vuggestuen arbejder de bl.a. med ugens bogstav i forbindelse med deres morgensamling. F.eks. ugens bogstav er S så er bogstavet trukket frem på f.eks. en tavle. Man finder så ting der starter med S og hænger det sammen med bogstavet f.eks. en sut, en sko osv. det kan være billeder af genstanden eller selve genstanden.

Derudover har vi sprogværksteder i vuggestuen, hvor der arbejdes med sproget f.eks. sprogkuffert. De øvrige værksteder inddrager også sproget f.eks. udeværkstedet der tager billeder med af det de skal se på en tur osv.

I Børnehaven arbejdes der også med alle former for sprog i de forskellige værksteder/funktionsrum. F.eks. i Cafeen bliver der ordnet grøntsager til dagens måltid – så er der billede af de forskellige grøntsager, der står hvad de hedder samtidig med, at man taler om det.

I vores arbejde med fri for Mobberi er sproget både det talte sprog og billede sproget en vigtig del. Her bliver bl.a. følelser koblet sammen med ord og billeder.

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgangene? (eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

Alle forældre til nye børn bliver inviteret til en introsamtale. I samtalen deltager lederen samt den pædagog, der skal stå for modtagelse af barnet

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

I forbindelse med overgangen fra vuggestuen, har de fleste børn været gennem vores leopard gruppe – leopard gruppen holder til på 1 sal over vuggestuen og rummer oftest de børn der skal i børnehave det kommende år. Leopardgruppen samarbejder med børnehaven og der deltages i børnehavens værksteder. Børnenes overgang til maj bliver derfor flydende.

Som udgangspunkt flyttet vi grupper – det ligger i vores struktur, samt i forhold til hvilket faktorer der giver den bedste overgang til børnehave.

(uddyber gerne dette punkt på tilsynet, da det simpelthen er for omfattende at skrive om)

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

Vi oplever meget sjældent, vi skal overlever til andet dagtilbud før SFO start. I forbindelse med skolestart arbejder vi i forhold til overgangspapir. I de få situationer vi har skulle overlever til et andet dagtilbud har vi vurderet, hvad der givet mening i en given situation.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

Et barn blev skoleudsat.

Klik eller tryk her for at skrive et tal.

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

Nej

Klik eller tryk her for at skrive et tal.

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

Vi har ansat en inklusionspædagog. Hun arbejder både i forhold til vejledning og hjælp i forhold til personalet, men også ned i praksis.

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Alle rum inddrages i hverdagen. I børnehaven og på første sal over vuggestuen har rummende forskellige funktioner og skaber rammen for forskellige aktiviteter og leg.

I vuggestuen inddrages alle rum også. Vi har åbne døre, således af børnene kan færdes frit.

Uderummet er også et vigtigt rum, vi har fantastiske fysiske rammer udendørs. Uderummet inddrages både i form af udeværksteder og generelt i hverdagen.

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

Allerede ved vore introsamtale, som vi holder inden barnet begynder, indgår vi en dialog omkring vigtigheden af, at vi har et godt samarbejde omkring deres barn

Det sker gennem den daglige kontakt og på f.eks. forældremøder. Derudover gør vi meget ud af et højt informationsniveau omkring alt det, der foregår.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Vi har selvfølgelig noteret os de punkter, hvor vi kunne blive bedre og har i den forbindelse sat fokus.

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Da vi er en selvejende institution, er forældreinddragelsen stor, da bestyrelsen består af 5 forældrerepræsentanter.

I hverdagen inddrages forældrene i samarbejdet omkring deres barn. Ligeledes er der inddragelse i forbindelse med "Fri for mobberi"

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra "Sammen om Barnet" og "TOPI" i jeres forældresamarbejde?

Vi deltager pt. Ikke i sammen om barnet. I forhold til TOPI er vi først i gang fra september 2017. Men allerede på vores info samtale med nye forældre fortæller vi om TOPI. Hvordan vi fremadrettet inddrager TOPI, kan vi først beskrive, når vi har gennemført den første vurdering

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

7. Personale

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

Institutionens medarbejderudvikling foregår på mange forskellige niveauer.

Medarbejderudvikling sker dagligt gennem refleksioner over den pædagogiske hverdag. Vi lægger stor vægt på, at der gennem interaktionen og fællesskabet løbende sker en udvikling af både den enkelte medarbejder, men også af de forskellige teams medarbejderen er en del af.

Udvikling af medarbejderne sker også gennem større eller mindre forandringsprocesser.

I den årlige trivsels og udviklingssamtale arbejdes der også med medarbejderudvikling i forhold til bl.a. det kommende år.

Kurser, fælles foredrag osv. er også en del af medarbejderudviklingen.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Dette sikres gennem viden og indsigt i forhold til de aktuelle opgaver. Ligesom kurser og foredrag inddrages i forhold til bestemte opgaver. F.eks. har en del pædagoger fået modulet inklusion.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Der videndeles i hverdagen blandt medarbejderne bl.a. i konkrete situationer. Derudover sker det på personalemøder, pædagogmøder, teammøder osv.

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Vi er en institution, der ofte arbejder med forandringsprocesser, og dermed også implementering af nye tiltag. Inddragelse af medarbejderne er utrolig vigtigt, de skal være med fra start, hvis nyt skal lykkes. Hvordan vi griber det an er lidt forskelligt alt efter om det nye tiltag kommer indefra eller udefra. Inddragelsen sker både i hverdagen og på div. Møder. Som udgangspunkt udarbejder lederen en implementeringsplan (sikre tid og rum) og sætter en ramme f.eks. i forbindelse med TOPI - her blev der lavet en overordnet ramme for, hvornår den enkelte medarbejder skulle lave TOPI vurdering, hvornår der var fælles TOPI, hvor lederen deltog osv.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	562
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	206
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	32

Klik eller tryk her for at skrive et tal. Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen: PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

Pædagogstuderende giver bl.a. indspark til personalets faglighed, hvilket altid er en fordel i forhold til det pædagogiske arbejde

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

Den har været ganske lille. Vi har haft ansættelse i forbindelse med opstart af vuggestuegruppe 1.1 2017.

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Vi oplever, vi har en velfungerende institution med stor faglighed og børneperspektivet i centrum. Vi er en institution i løbende udvikling og sætter gerne forandringsprocesser i gang, hvis noget giver bedre mening. Personalet er generelt gode til at reflekterer over deres pædagogiske arbejde og sikre, at de overordnede mål hænger sammen med det praktisk pædagogiske arbejde. Der hersker et godt psykisk arbejdsmiljø, hvor fagligheden og gode relationer danner grundlag for det pædagogiske arbejde. Vi oplever stor tilfredshed blandt vores brugere som gerne udtrykker denne tilfredshed i hverdagen.

På baggrund af denne vurdering, hvilke *pædagogiske fokuspunkter* vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Tidlig indsats og inddragelse af forældrene

Inklusionsarbejdet og udfordringen i forhold til få inklusionsmidler. (havde det også oppe på sidste tilsyn)

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik
2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning
5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

På dagen foregår der:

- Forberedelse til kager, skræling af gulerødder
- Puslespil og spil i mindre grupper
- Læsning i mindre grupper
- Leg på legepladsen med fokus på sprog
- Kreative aktiviteter i mindre gruppe; maling, perler og klippe/klistre
- Frokost i bh og vug.
- Cafe i bh om formiddagen
- Konstruktionsværksted med bygning af LEGO og senere også leg med magneter.
- Legeplads
- Frugtcafe eftermiddag i børnehaven
- Frugt i vuggestuen

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Frugtcafe formiddag. Det virker en lille smule kaotisk. Der sidder en voksen og deler rugbrød grøntsager ud. Der er ikke så mange børn, og de fleste spiser ikke. Der siger et par stykker og spiser og drikker. Der er glas på bordene og små kander så børnene selv kan hælde. Der flere børn, som er på stuen uden at spise, de går/løber rundt og leger. Der er en del støj på stuen.

Denne formiddag er der udeværksted, kreativt værksted og madværksted. I madværkstedet skal der skrælles gulerødder, som skal bruges til gulerods muffins. Der skal bages til "Bag for en sag".

På cafestuen samler en voksen alle børn, hvor de skal tale om, hvad der skal foregå. Den ene voksne går fra med nogle børn for at læse. De øvrige børn bliver på stuen. Ved samlingen fortælles der lidt om "Bag for en sag" børnene spørger, hvad det er og det er der en lille snak om. Der er en del uro, når der skal ventes på, hvad de skal.

Konstruktionsværksted. Her er en mindre gruppe børn i gang med at bygge bogstaver i LEGO. Der er små piktogrammer med bogstaverne så børnene har noget at kigge efter. De støttes i at finde ud af, hvilket bogstav de starter med og herefter finde det rigtige bogstav og så bygge det.

Kreativt værksted. Her males der "succesbilleder", laves små billeder i papir, og perlekæder. Der er tre voksne og børnene er delt op så de skiftes til at være med i de forskellige aktiviteter.

I aktiviteterne er der fokus på finmotorik (perler) og i maleraktiviteten er der fokus på at tegne/male. Den voksne har tegnet en edderkop sammen med børnene så de på baggrund af den voksnes anvisninger selv kan tegne en edderkop. Undervejs bliver de støttet i det af den voksne. Efterfølgende males tegningen med vandfarve i forskellige grønne nuancer.

Legepladsen i middagsstunden. Her leger børnene selv fordelt på hele legepladsen. Børnene har gang i mange forskellige ting og bruger hele legepladsen.

Vuggestuen

Vuggestuen

Pingvistuen. Her er der helt små børn. De to voksne er på gulvet sammen med de små. Der leges med forskellige små legesager, som børnene afprøver.

Bavianerne her er der en voksen og en lille gruppe børn. De læser i bøger, og har små samtaler om billederne.

"På gangen". Der er en lille gruppe af børn og en voksen, som leger med sæbebobler. I legen indgår at tælle til tre kigge op efter boblerne og puste.

Stuen. På væggen hænger "ugens bogstav" A sammen med et billede af en agurk. På væggen hænger børnenes for bogstaver, som er pyntet med palietter og hængt op. Der står samtidig barnets navn nedenunder. Hele alfabetet hænger på væggen i børnehøjde. Der er et billede af børnene over det bogstav, som deres navn starter med.

Der er også et billede på væggen af et biltæppe/køkken, der hvor tingene hører til.

Konsulentrefleksioner: Morgencafeen kunne have været organiseret anderledes. Der var masser af selvhjulpenhed, men umiddelbart manglede der lidt hyggelig stemning omkring bordene. Børnene skulle sidde alene ved bordene og den voksne sad "bare" og delte ud. Der var ikke opmærksomhed på måltidet. Der var desuden meget uro på stuen. Det kunne være hensigtsmæssigt at være nysgerrig på organiseringen af denne cafe.

Det er tydeligt, at der er højt fokus på den sproglige udvikling, både synligt, men også som gennemgående tema i de fleste af aktiviteterne.

1. Pædagogik

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

Børnehaven. Børnene er optagede af samlingen, men de er også urolige. Når de venter på, at den voksne deler børnene op. (På cafeen)

Konstruktion, børnene er optagede af aktiviteten og flere har fået bygget deres bogstav. Der er nogle børn, som gerne vil have hjælp og de får hjælp fra en voksen. Når børnene ikke har lyst mere får de mulighed for at vælge en anden aktivitet.

Legepladsen

Børnene er glade for at være ude og bevæger sig hjemmevant rundt på legepladsen. Der er børn i alle kroge i gang med forskellige ting. På et tidspunkt starter en voksen op med at lege stikbold, som andre børn opfordres til at være med til.

Frugtcafe i børnehaven/eftermiddag. De voksne fortæller at nu er der frugt. Børnene skal gå ind og tage jakken af og vaske hænder, så går de ud igen bagefter. Ved frugt cafeen er der små kander med vand så børnene selv kan hælde op. Der er rugbrød, ost, banan og gulerod. Der er et piktogram, hvor børnene kan se, hvor meget frugt og rugbrød, de må få. Dette gør den voksne opmærksom på. Børnene smører selv smøreost på, hælder vand op m.v, de spørger også de andre børn om de må få rugbrødet og børnene rækker det videre.

Vuggestuen

Pingvin. Børnene er optagede af de små legeting, som de undersøger og afprøver. Der er tæt kontakt med de voksne, som støtter børnene. Et barn tager et telefonrør og den voksne tager et andet, og så har de en "samtale".

Bavian børnene er optagede af bøgerne og vil gerne kigge i dem. De forsøger at deltage i en samtale og støttes af den voksne.

I vuggestuen er der løbende frugt efterhånden som børnene vågner. Den voksne smører ost på brødet og børnene får et stykke. De hælder selv vand op og støttes af en voksen i dette.

1. Pædagogik

Tegn hos de voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.
- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

Børnehaven, Cafe Det er lidt uklart, hvor meget børnene selv kan bestemme. De bliver delt op i mindre grupper med forskellige aktiviteter. Puslespil, dukkekrog og et spil. Midt i organiseringen ringer telefonen, som den voksne bliver nødt til at tage. Det betyder, at der bliver en del huller i organiseringen. Lidt senere kommer der en voksen mere, hvor der så falder lidt mere ro på.

Vuggestuen, Pingvin. De voksne er meget nærværende og i tæt samspil med børnene. Børnene bliver støttet i at afprøve tingene på forskellige måder.

Børnehaven: Det er meget tydeligt at der er tænkt læringsperspektiv ind i alle de planlagte aktiviteter. Ved besøget var der særligt fokus på sprog.

Legeplads

En flok på 4 piger leger med mooncars. De har stillet dem på højkant, og leger frisørsalon. Pigerne omkring skiftes til at komme og sidde. De kan få farvet hår, lavet krøller, få glimmer m.m.

Denne leg har foregået i 10-15 min. Så kommer der en voksen, som siger, at de mooncars skal da ud at køre. Hvis man alligevel bare skal sidde, så kan man ligeså godt sidde på en bænk.

Da hun får at vide, at det er en frisørsalon (af mig) accepterer hun denne præmis, men synes alligevel, at nogle af dem skal ud at køre. Så hun tager to mooncar, som så skal ud at køre. Børnene accepterer dette uden protester.

Konsulentrefleksioner: Det kunne have været spændende at se, hvad der var sket, hvis den voksne havde prøvet at udvide legen og støtte op om den aktivitet børnene havde gang i. Nu blev legen temmelig brat afsluttet uden at der var opfølgning på dette.

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

I begge huse er der en meget anerkendende tilgang til børnene. Børnene er trygge ved de voksne, og der er løbende kommunikation med børnene. Det opleves, at der er gode relationer både blandt børn og voksne, de voksne imellem og børnene imellem.

Under hele besøget opleves der meget få konflikter, og alle konflikter følges til dørs af en voksen.

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Børnehaven det er nogle glade børn, der er i institutionen. På kreativt værksted er der gang i perlerne. Børnene er optagede af de forskellige kreative aktiviteter, som er på stuen. Børnene er trygge i det der foregår, og deltager i aktiviteterne.

På legepladsen, hvor børnene ikke er sammen med en voksen hele tiden opsøger de selv en voksen, hvis de har behov. Det kan også være et barn, som gør opmærksom på, at en anden er ked af det.

"Der er en der græder"

Trivsel

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.

- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
  - De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.
- De voksne virker glade og engagerede.
De voksne er deltagende og hjælper børnene ved konflikter.
I vuggestuen opholder de sig alle på gulvet sammen med børnene (medmindre de laver en aktivitet ved et bord).

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

Det er meget tydeligt, at der er højt fokus på arbejdet med sproget i begge huse. Alfabetet er tilgængeligt i mange former på vægge, og der arbejdes med bogstaver i flere forskellige aktiviteter

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

Børnehaven

Generelt er børnene meget talende. De er nysgerrige og taler med hinanden og med de voksne. I en enkelt situation, hvor en dreng rammer en pige og hun græder bliver han påvirket, han fortæller den voksne "jeg så hende ikke". Herefter trøster den voksne barnet, som græder. På legepladsen leger en gruppe store piger frisør. De spørger hinanden "vil du have krøller på halvdelen, eller vil du have to farver?"

Vuggestuen.

Børnene er meget optagede af at kommunikere. Enten med sprog eller krop. De støttes af de voksne i kommunikationen og der sættes ord på billeder i bøger o.l.
De bruger deres mimik meget og afventer den voksnes reaktion på deres "henvendelse"

Sprog

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.
- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

Børnehaven:

De voksne taler med børnene og lytter til dem. Ved puslespillet tales der om antallet af brikker, og der føres en samtale omkring spillet.

Der lyttes til børnene og der føres samtaler omkring de aktiviteter, som der er gang i. Der sker en opdeling af børnene, så det er muligt at være sammen i mindre grupper, hvor der kan være et tættere fokus på dialogen.

Vuggestuen

Under frokosten sættes der ord på de forskellige ting.

Eksempel; et barn skal tage tallerken m.v. Fra bordet, barnet mangler en gaffel. Den voksne siger til barnet, at det skal tage en gaffel. Samtidig lægges der tre gaffler frem, så barnet ved, hvad det er, det skal tage. Da barnet tager en gaffel bliver det rost og fremhævet, at ja nu har du taget gafflen.

I de enkelte aktiviteter bruger de voksne sproget aktivt, men afventer også barnets reaktion, hvis det ikke kan tale. Der sættes ord på genstande og deres funktion.

Eks. Med telefonsamtale.

I vuggestuen taler et barn og en voksen sammen med hver deres telefonrør. Den voksne fortæller, "ja det er en telefon, nu taler vi sammen osv."

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

Børnehaven:

Det er meget tydeligt i indretningen, hvilke funktioner rummene har.

Rummene er alle indrettet i forhold til den funktion, som de har. Der er indrettet små områder, som har særlige funktioner. F.eks bibliotek og dukkekrog.

Børn og voksne anvender de tilgængelige materialer. Noget materiale står fremme, så børnene selv har mulighed for at tage det frem, andet står på et depot, som den voksne så tager frem.

Rummene er lyse. Der er mange ting på stuerne. Der er mulighed for at dele stuerne op i to mindre rum.

Samtidig gøres der meget ud af at præsentere børnenes produkter på en indbydende måde. Der er f.eks. faste rammer på stuerne, hvor indholdet kan skiftes ud.

Vuggestuen

Stuerne er indrettet lyst og let. Der er små reoler med legetøj, som børnene selv kan nå. Der er indrettet med små kroge, hvor børnene kan være i små grupper.

Der er gjort tydeligt med små diagrammer, hvor tingene hører til.

Legeplads.

Legepladsen er stor og velindrettet. Der er et stort område, hvor der kan cykles med en stor sandkasse i midten. Udearealet er meget stort og der er et særligt aflukket område, hvor man kan være med vuggestuebørnene, hvis de skal skærmes lidt.

Livet på legepladsen er frit og de voksne går rundt for at se, hvad børnene laver.

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Der arbejdes med basisgrupper i begge huse. Basisgrupperne er aldersopdelte. I alle aktiviteter deles børnene op og fordeles rundt på funktionsværkstederne.

Der arbejdes med funktionsværksteder. De tre grupperum har forskellige funktioner. Der er cafe/bibliotek/spil, Konstruktionsværksted og kreativtetsværksted. Legepladsen inddrages også og betegnes som udeværksted.

Kl. 9 er der to voksne, som står for cafe og så kan børnene gå fra og til. De voksne opfordrer børnene til at gå derind, hvis de er sultne/tørstige.

Efter cafeen rydder de voksne op. Tørrer borde af og stiller ting på vognene.

Børnene kan på store tavler og gangen se, hvilket værksted de skal være på. Der hænger små billeder af børnene, så de kan se sig selv. De opfordres af de voksne til selv at tjekke op på, hvilket værksted de skal være på.

Vuggestuen

Børnene er delt op i mindre grupper, hvor der laves forskellige aktiviteter. Der er gang i sprogstimulering med forskellige aktiviteter. På Bavianerne er der leget med sprogkufferter. Efterfølgende er børn og voksne på gulvet, hvor de leger med forskelligt legetøj.

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Cafe. Børnene er helt klar over, hvad cafe betyder. Nogle er sultne og andre er ikke. I forbindelse med overgangen fra cafe til aktiviteter opstår der en del ventetid, hvor børnene er urolige.

Konstruktionsværkstedet børnene er optagede af aktiviteten. Både når de brygger bogstaver og når de selv vælger en anden aktivitet.

Kreativtetsværkstedet. Her er børnene fordelt ved tre aktiviteter. De er optagede af, hvad der foregår, og bliver støttet af den voksne.

Konsulentrefleksioner. Det kunne være optimalt at undersøge, hvordan overgangen mellem de forskellige aktiviteter kunne gøres mere glidende, så der ikke opstår "tumult" i ventetiden.

Vuggestuen. Børnene er i aktiviteten og de er koncentrerede. Det at der kommer en ny voksen(mig) på stuen påvirker en del af børnene, som ikke er så gamle.

Overgang til frokost. Alle børn kommer på badeværelset sammen med en voksne, hvor de hjælpes med at vaske hænder. Herefter placeres børnene ved bordene. Den voksne taler med børnene, mens der ventes. To voksne gør børnene klar og den sidste voksne er i køkkenet og gør vogn klar. Ventetiden frem til maden ankommer benyttes til at synge et par sange. Børnene er meget optagede af det, og nogle forsøger at synge med. Ventetiden bliver lidt lang og nogle af børnene bliver lidt utålmodige.

Da vognene kommer deltager de største børn i borddækning de tager tallerken, gaffel og glas til sig selv. De største børn hjælpes til selv at øse op og skær fisken ud. Der er små kander, så børnene selv kan hælde op. Da frokosten er slut blive børnene skiftet. Nogle af børnene bliver siddende ved bordet, mens begge voksne går på badeværelset. Efterhånden, som børnenes er klar bliver de puttet udenfor. Der sidder fortsat et barn ved bordet, som der ikke er nogen voksne ved og som ikke bliver set. Ind imellem kommer der en voksen ind, som henter alle hagesmække der skal vaskes.

Børnene deltager ikke i afrydningen af bordet.

Organisering

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.
- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

Børnehaven, en voksen sætter gang i puslespil mv. mens den anden voksen er gået for at læse med nogle børn. Aktiviteterne afbrydes flere gange af en telefon som ringer, og som den voksne tager. Omkring 9.30 kommer der en voksen mere, som indgår i aktiviteterne.

Der skulle egentlig skrælles gulerødder, men de er ikke blevet leveret. (Dette kommer i gang senere)

Der deles op i mindre grupper og børn og voksne fordeler sig på stuen.

Konstruktionsværkstedet. Der hænger piktogrammer med tekst, så de voksne kan se, hvilke regler der gælder på konstruktionsværkstedet. De voksne forbliver i aktiviteten og er meget engagerede og nærværende.

Kombinationen af, at bygge med LEGO og lave bogstaver forener på en gang mange læringsmål.

Frokost

Da jeg kommer til børnehaven er maden i gang. Børnene sidder i mindre grupper sammen med en voksen og spiser. Der er små skåle på bordet og små kander med enten mælk eller vand. Børnene er vant til at hjælpe med at rydde op. De skraber det overskydende mad ned i en spand med en pose og stiller kop og tallerken på vognen. På en af stuerne hjælper børnene også med at tørre bordene af.

Vuggestuen

Der hænger piktogrammer, så det er tydeligt, hvordan børn og voksne skal sidde ved måltidet. (Vist ikke på alle stuer)

Børn og voksne er fordelt i huset i mindre grupper, hvor der foregår forskellige aktiviteter.

Efter frokost er det lidt utydeligt, hvordan de voksne organiserer sig. På den stue, hvor jeg er går begge voksne på badeværelset mens nogle af børnene stadig sidder ved bordet og spiser. Det betyder, at der på et tidspunkt sidder 4-5 børn alene på stuen uden opsyn.

Konsulentrefleksioner: Der er ingen tvivl om, at der arbejdes med meget faste strukturer og organisering i alle sammenhænge. Særligt i børnehaven er der meget selvhjulpenhed omkring måltiderne. Dog ikke i samme grad i alle grupper. Det kunne der ske vidensdeling omkring. I vuggestuen var organiseringen efter frokost ikke så optimal. Der opstod meget ventetid for nogle af børnene, og de sad alene på stuen i et godt stykke tid.